

„Warmia i Mazury regionem zjednoczonej Europy”

Projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 oraz z budżetu samorządu województwa warmińsko-mazurskiego

Cittaslow promuje historię

BISKUPIEC

SPOKOJNIE TU, SPOKOJNIE TAM

Już Kochanowski w swojej pieśni pisał „Wsi spokojna, wsi wesota!”. W myśl tej frazy, aby promować mniejsze miejscowości, których atrakcje często są oddalone od głównych tras turystycznych, województwo warmińsko-mazurskie jako pierwsze w Polsce przystąpiło w 2007 roku do Międzynarodowej Sieci Cittaslow. Cittaslow jest organizacją non-profit, której celem jest oparcie się globalizacji miast poprzez popieranie różnorodności kulturowej, ochronę środowiska naturalnego, promocję tradycyjnych lokalnych produktów oraz dążenie do poprawy jakości życia. Sieć została zapoczątkowana we Włozzech w Toskanii. Zgodnie z zasadami: wolno, cicho, mało, dokładnie i aktywnie, w przeciwieństwie do tzw. „twardej” turystyki wyznającej zasady: masowo, szybko, głośno, dużo, powierzchownie, miasteczka członkowskie promują modę na zwolnienie tempa życia i oderwanie od codziennego zgiełku wielkich miast. Podstawą łagodnej turystyki

promowanej przez ideę Cittaslow jest harmonia między potrzebami turystów, środowiska naturalnego i lokalnych społeczności a formami jej realizacji – turystyka studyjna, kulturowa, kulturalna, ekologiczna. Obecnie na świecie zrzeszonych w Sieci jest 195 miast z 30 państw na 6 kontynentach. W skład Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow wchodzi 19 miast członkowskich z 5 województw, w tym 15 z Warmii i Mazur, oraz 4 miasta kandydatki (3 z Warmii i Mazur). Aby osiągnąć status „Slow City”, miasto musi pracować nad poprawą serdecznej atmosfery, chronić lokalne środowisko oraz dbać o poszanowanie historii, tradycji i zabytków.

Główne szlaki turystyczne często prowadzą tuż obok miejscowości mniej znanych, takich jak: Dobrze Miasto, Barczewo, Ryn, Bisztynek, z bardzo ciekawą historią i cennymi zabytkami. To właśnie promocja idei Cittaslow daje możliwość zainteresowania turystów takimi miejscami, które często są pomijane przez skomercjalizowaną turystykę i zachęca do odejścia od utartych szlaków wycieczkowych. Aby kultywować miejscowe tradycje i historię w miasteczkach zrzeszonych w Sieci powstają coraz to nowe i bardzo interesujące muzea i izby pamięci. Niektóre mają już uznaną renomę, jak chociażby Oddział Muzeum Wamii i Mazur w Lidzbarku Warmińskim, Skansen w Olsztynku czy Galeria na Zamku w Reszlu, ale wciąż przybywa nowych, równie ciekawych miejsc.

NOWE MIASTO LUBAWSKIE

W Nowym Mieście Lubawskim, w gotyckiej baszcie Bramy Brodnickiej funkcjonuje Muzeum Ziemi Lubawskiej założone przez Polskie Towarzystwo Ludoznawcze. Do najciekawszych obiektów tego muzeum należą m.in.

NOWE MIASTO LUBAWSKIE

warsztat tkacki z roku 1850 r., narzędzia rolnicze z 1740 r. oraz opatentowany model łodzi do ratowania rozbitków z okrętów podwodnych, wykonany w 1911 r.

OLSZTYNEK

Olsztynek z pewnością zachwyci największym w województwie skansenem Muzeum Budownictwa Ludowego i średniowiecznym zamkiem wzniesionym w latach 1350-66, ale nie tylko. Znajduje się tam również Dom Mrongowiusza. Jest to jedyny dom, który ocalał z pożaru starówki w roku 1685. Narodził się w nim Krzysztof Celestyn Mrongowiusz – kaznodzieja, filozof i jeden z pierwszych badaczy folkloru Kaszubów. Muzeum jest podzielone na dwie części. Parter stanowi ekspozycja poświęcona historii Krzysztofa Mrongowiusza, natomiast na piętrze znajduje się ekspozycja obrazy obóz jeniecki Stalag I B Hohenstein.

BARCZEWO

BARCZEWO

Miłośników muzyki nie trzeba będzie namawiać na przyjazd do Barczewa, gdzie mieści się Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego. Znajduje się w budynku stojącym na miejscu dawnego domu kompozytora. W zbiorach muzeum znajdują się liczne pamiątki po Feliksie Nowowiejskim, m.in. fotografie, dokumenty, nuty, rękopisy utworów oraz utwory drukiem. Ponadto, zobaczyć tu można jego fortepian, frak oraz maskę pośmiertną, a także oryginalne meble, pochodzące z domu rodzinnego. Oprócz tego w skład ekspozycji wchodzi zabytkowe

DOBRE MIASTO

piec, pochodzące z Woryt, Reszla i Olsztyna, a także XIX-wieczne figury sakralne z Barczewa. Od 2002 roku odbywa się tu Międzynarodowy Konkurs Organowy im. Feliksa Nowowiejskiego.

BISKUPIEC

Kolejnym ciekawym miejscem, które warto uwzględnić na mapie podróży po Warmii i Mazurach jest Biskupiec, w pobliżu którego znajduje się Skansen Maszyn Rolniczych. Dawne maszyny rolnicze odchodzą już w niepamięć. Często są wywożone przez handlarzy lub bezpowrotnie giną w piecach hutniczych. Stowarzyszenie „Nasz kawałek Warmii” postanowiło ratować to, co jeszcze możliwe. Udało się im już zebrać całkiem sporą ekspozycję. Możemy tu zobaczyć stare młockarnie, żniwiarki, pługi, kultywatory, sanie i siewniki ręczne.

Bocianie, nazwane Skansenem Miejskim. Zostały tam odnowione i odtworzone zabytkowe kamienie z XVII/XVIII wieku. Spacerując, mo-

OLSZTYNEK

DOBRE MIASTO

W Dobrym Mieście koniecznie odwiedzić należy Muzeum Dobrego Miasta mieszczące się w Baszcie Bocianie pochodzącej z XV wieku, która jest pozostałością po dawnych murach obronnych. W ramach muzealnej ekspozycji historycznej prezentowane są dawne mapy biskupstwa warmińskiego, fotokopie dawnych dokumentów, stare plany miasta, a także skamieliny wydobyte podczas budowy drogi z Olsztyna do Bezled. Unikatowe jest również otoczenie samej Baszty

żemy przenieść się w odległe czasy i poczuć ducha historii dawnego miasta. W kamienicach stworzono stałe ekspozycje pokazujące dawne zakłady rzemieślnicze, takie jak: pracownia fotograficzna, krawiecka, szewsko – rymarska, zakład fryzjerski czy dom piekarza wraz z częścią mieszkalną. Na górnych kondygnacjach kamienic organizowane są czasowe wystawy, które również warto odwiedzić.

RYN

W Rynie, dzięki pasji do lokalnej historii pedagoga Albina Nowickiego, powstało muzeum jego imienia. Od 1952 roku rozpoczął on poszukiwania eksponatów, aby parę lat później eksponować je w zorganizowanej Izbie Regio-

LIDZBARK WARMIŃSKI

nalnej. Obecnie muzeum mieści się w Ryńskim Centrum Kultury. Możemy zobaczyć w nim jedyną w Polsce łódź-dłubankę z zachowanym bocznym stabilizatorem z przetomu XIX-XX wieku, wyłowioną z jeziora Ryńskiego. Uwagę zwraca również piękna replika wiejskiego pieca kaflowego z XVIII w., a także mający magiczną moc „czarci zydel” oraz „magiczne lustro”, przed którym narzeczeńskie i małżeńskie pary mogą sprawdzić swoją wierność. Odważni natomiast mogą zejść wąskimi i krętymi schodami do piwnicznej niszy, gdzie spoczywa ostatnia zamurowana niegdyś żywcem i przykuta do ścian mazurska czarownica. W Rynie warto również odwiedzić ciekawą galerię „Z latar-

GOŁDAP

Gołdap zauroczy turystów Muzeum Ziemi Gołdapskiej, znajdującym się w dwóch budynkach ponad stuletnich koszar wojskowych. Założycielem i inicjatorem tego muzeum był geograf i pedagog Mieczysław Ratasiewicz, który jako miłośnik tych ziem za swój obowiązek uznał dokumentowanie zachodzących zmian oraz kolekcjonowanie pamiątek związanych z tym terenem. Swoją pasją zaraził również uczniów, którzy przyłączyli się do poszukiwań. I tak powstała, tworząca się od 1962 roku, kolekcja, obecnie ekspozycja muzeum, na którą składają się eksponaty etnograficzne, historyczne, geologiczne i militarne. Organizowane są tam również wystawy czasowe, lekcje muzealne oraz imprezy kulturalne.

„Dreyse”, z inicjatywy którego powstała Regionalna Izba Pamięci. W swych zbiorach posiada wiele cennych zabytków i pamiątek będących śladem pamięci o dziejach tego regionu i obyczajach mieszkańców Górowa i okolic.

BĄDŹ GOTOWY JUŻ DO DROGI

Jak widać Warmia, Mazury, Powiśle obfitują w zabytki, nie tylko te znane i najczęściej odwiedzane, ale również te, które wciąż czekają, aby ukazać swe piękno turystom. Warto zatem zboczyć czasem z drogi. Szukajmy miasteczek

GÓROWO IŁAWECKIE

nią”, w której wystawiane są prace artystów z różnych dziedzin sztuki: malarstwo, rzeźba, rysunek, grafika, fotografia, a także rzemiosło artystyczne i twórczość ludowa.

GÓROWO IŁAWECKIE

Następnym miejscem wartym zobaczenia jest Muzeum Gazownictwa w Górowie Iławeckim. Mieści się ono w budynku gazowni, zbudowanym i oddanym do użytku w 1908 r. Obecnie obiekt jest wpisany do rejestru zabytków. Podczas prac remontowych przystosowujących budynek do celów muzealnych natrafiono na wiele zabytkowych elementów stanowiących obecnie część ekspozycji, jak chociażby fragmenty oryginalnego, starego bruku. Na terenie Górowa Iławeckiego działa również Stowarzyszenie Historyczno – Kolekcjonerskie Ziemi Górowskiej

RESZEL

ze znakiem ślimaka, w których z pewnością będziemy mieli możliwość zobaczenia wielu niezwykłych miejsc, odkrycia ciekawych historii, delectowania się uroczymi zakątkami, spokojem i serdeczną atmosferą.

WIĘCEJ INFORMACJI NA STRONACH: WWW.CITTASLOWPOLSKA.PL ORAZ WWW.CITTASLOW.ORG

